
Univerzita Palackého
v Olomouci

Cenzura, selekce obsahu
a ústavní chápání limitů svobody projevu

Michal Bartoň

Omezení svobody projevu

Proč omezovat:

- Kolize s jinými individuálními ústavními právy či důležitými veřejnými statky
- Listina základních práv a svobod - čl. 17 odst. 4:
  - „Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem,
  - jde-li o opatření v demokratické společnosti **nezbytná**
  - **pro ochranu** práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti“.

Limitace pro stát (veřejnou moc).

Cenzura

Čl. 17 odst. 3 Listiny: „**Cenzura je nepřipustná**“.

- absolutní aspekt ochrany svobody projevu, bez výjimek
- reakce na historické zkušenosti

- znaky:
  - zaměření na obsah
  - předběžnost - možnost zabránit publikaci
  - obecný mocenský dohled a kontrola
  - Listina limituje veřejnou moc

Cenzura

Příklad 1:

Nařízení ministerstva vnitra č. 191/1912 ř. z., o pořádání veřejných představení kinematografem:

- potřeba povolení zemského úřadu politického „k veřejnému předvedení každého kinematografického obrazu“
- zákaz pokud „výjev zakládal skutkovou povahu trestného činu, mohl ohrožovati veřejný pokoj a pořádek nebo přičil se slušnosti a dobrým mravům“.

Cenzura

Příklad 2:

Zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích

§ 17

(1) Při ochraně zájmů socialistické společnosti napomáhá **Ústřední publikační správa**.

(2) Ústřední publikační správa zajišťuje, aby v hromadných informačních prostředcích nebyly uveřejněny informace, které obsahují skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství. Obsahuje-li informace takovou skutečnost, pozastaví Ústřední publikační správa její uveřejnění, popřípadě rozšiřování.

(3) Rozhodnutí Ústřední publikační správy o pozastavení přezkoumá na návrh vydavatele krajský soud. Pro řízení o návrhu platí občanský soudní řád.

(4) Je-li obsah informace v rozporu s jinými zájmy společnosti, upozorní na to Ústřední publikační správa šéfredaktora a vydavatele.

(5) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně i pro jiné veřejné publikační prostředky a pro veřejnou činnost kulturních a osvětových zařízení.

Cenzura

Zmatení jazyků - „censorship“ (eng), „soukromá cenzura“, „autocenzura“, „samoregulace“

Ne každá předběžná selekce obsahu kýmkoli je cenzura! Obsahová selekce je často nezbytná:

- redakční práce v médiích
- umělecké vedení divadel
- kurátorství (galerie, muzea, knihovny)
- moderování obsahu na sítích
- vypípání vulgarit ve vysílání, sestřihy

- Původcem selekce není stát (nejde o obecný státní dozor nad obsahem). Není bráněno šířit informace jinak.

Nárok na platformu (fórum)?

Listina čl. 17 (2):

„Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu“.

- podléhá běžným omezením dle čl. 17 (4)
- existuje množství informačních kanálů – nelze nárokovat všechny (dokonce globálně „bez ohledu na hranice“)
- stát má primární povinnost nebránit, nikoli vše zajistit
- role odpovědnosti – kdo odpovídá, ten může vybírat
- právo „šířit“ či „vyhledávat“ neznamena právo určit platformu, kde budu šířit či vyhledávat

Má selekce nějaká právní pravidla či limity?

- soukromé x veřejné instituce
(preference vlastníka x veřejná služba)
- různá míra regulace též dle typu služby (vysílání x tisk, knihovny)
  - stát může v zájmu plurality, objektivitu či neutrality nastavit pravidla selekce obsahu (např. § 31 a 32 zákona o vysílání)
- Ideologická a náboženská neutralita x ochrana demokracie
  - Čl. 2 (1) Listiny: „Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání“.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji za pozornost